DOI: 10.21030/anyp.2016.2.5

Asztalos Anikó

A tanulói portfólió szerepe a kommunikációs nevelésben

A tanulmány korábbi szakirodalmak nyomán bemutatja a fejlesztő értékelés és a fejlesztési folyamat eszközeként használható tanulói portfólió fogalmát, legfőbb típusait. Kitér a kommunikációs nevelés fontosságára, és a tanulói portfóliót a kommunikációs nevelés hatékony eszközeként értelmezi. Elemzi azokat a legfontosabb pedagógiai teendőket, amelyeket szem előtt kell tartani a tanulói portfólió alkalmazásakor. A tanulmány ezt követően bemutat egy sikeresen alkalmazott tantárgy-központú tanulói portfóliót. Részletezi a dokumentumgyűjtemény elkészítésének a szempontjait, módszertani sajátosságait, értékelési rendszerét. A portfólió egyes elemeit fényképekkel is illusztrálja azokból a munkákból, amelyeket az Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium és Kollégium 9. osztályos diákjai készítettek az antikvitás témakörében. Zárásként a módszer sikerességének igazolására a tanulók véleményeiből idéz néhányat.

Bevezetés

A fejlesztő értékelés egyre nagyobb figyelmet kap a pedagógiai munkában, ezért kérdések merülnek fel arra vonatkozóan, hogy ki végzi az értékelést, mit, miért és hogyan értékel (Brassói et al. 2005). Emiatt a gondolkodás középpontjába a minősítő és a diagnosztikus értékelés mellett egyre inkább a fejlesztő értékelés kerül. A minősítő (szummatív) értékelés megmutatja, hogy egy szinthez képest hogyan teljesít valaki, amelyet általában osztályzattal fejeznek ki. A diagnosztikus értékelés a pedagógiai eredményesség érdekében feltárja a tanuló, az osztály vagy akár egy évfolyam ismereteit, készségeit. A fejlesztő értékelés középpontjában a diák eredményesebb tanulásának az elősegítése áll. Alkalmazása során a felszínre kerülhetnek a tanuló esetleges nehézségei, problémái a tanárral való folyamatos (írásbeli és szóbeli) beszélgetések és visszajelzések nyomán a felszínre kerülhetnek. A fejlesztő értékelés eredményeként a tanulási-tanítási folyamat a tanuló fejlődéséhez és szükségleteihez igazítható (Brassói et al. 2005).

A fejlesztő értékelést alkalmazó országok tanulmányozása nyomán a kutatók olyan tanulási-tanítási sajátosságokat fogalmaztak meg, amelyek megléte biztosíthatja a fejlesztő értékelés sikerességét (Brassói et al. 2005):

- Olyan osztálytermi légkör megteremtése, ahol a diákok biztonságban érezhetik magukat.
- A tanulási célok megfogalmazása és az egyéni fejlődés monitorozása.
- A tanítási módszerek sokfélesége a tanulási igényekhez alkalmazkodva.
- A haladás és a teljesítmény változatos értékelése.
- Gyakori visszajelzés a tanulók számára és a tanítás módjának alakítása a fejlődésüknek megfelelő módon.
- A tanulók aktív részvétele a tanulási-tanítási folyamatban.

A fejlesztő értékelés egyik eszköze lehet a portfólió alkalmazása (1). A portfólió a tanárképzésben elfogadott, hatékony fejlesztési, értékelési eszköz. A 15/2006 (IV. 3.) OM-rendelet 4. számú melléklete (2) szerint a tanárképzésben lévő hallgatóknak a képzés kimeneti követelményeként portfóliót kell készíteniük. Portfóliót készítenek a pedagógusok is a pedagógus-életpályához kapcsolódó minősítések során. A tanulói portfólió használata kevésbé ismert és használt eszköz a közoktatásban, pozitív hatással lehet azonban a tanulási-tanítási folyamatra. Az üzleti és a művészvilágból átvett portfólió olasz eredetű szó, amely dokumentumdossziét jelent (Kamilkova 2002, idézi: Falus–Kimmel 2009: 9). Elődjének tekinthetők azok a dokumentumgyűjtemények, amelyek alátámasztották a készítő szakértelmét, az adott témában való jártasságát (3). A portfólió a különböző dokumentumok

összegyűjtése által rámutathat a készítő adott területen szerzett tudására, jártasságára, hozzáállására (Barton–Collins 1993). A portfóliónak számos típusa lehet aszerint, hogy milyen céllal készül, és milyen válogatott anyagokat tartalmaz (4) (Heuer 2000; Falus–Kimmel 2009):

- A munkaportfólió: a tanuló gyűjteménye, a tanulási folyamathoz tartozó dokumentumait tartalmazza, amelyekre folyamatosan visszajelzést kap.
- A bemutató portfólió: a tanuló legjobb vagy legfontosabb munkáinak a gyűjteménye, amely önálló válogatás eredménye.
- Az értékelési portfólió: olyan alternatív értékelési lehetőség, amely külső sztenderdek köré szerveződik. Célja az, hogy a tanulói teljesítmény értékelése a válogatott dokumentumok alapján valósuljon meg.
- A tantárgyközpontú portfólió: egy tantárgyban egy meghatározott időszakban feldolgozott anyagot és a tanuló munkáját bemutató dokumentumgyűjtemény.
- A tematikus portfólió: interdiszciplináris jellegű munka, amelyben a tanuló egy témában, de több tantárgyban is érintett anyagait mutatja be.
- A kutatási portfólió: középpontjában egy olyan kutatás vagy projekt bemutatása áll, amelynek tárgya nem feltétlenül kötődik az iskolában tanultakhoz.
- A diagnosztikus portfólió: ebben a portfólióban azt a folyamatot mutatja be a diák, ahogy egy problémán vagy nehézségen a mentora segítségével dolgozik.

A tanulói portfólió céljai a kommunikációs nevelésben

A portfólió típusától függetlenül két nagy cél köré szerveződhet: a tanulás elősegítője és az értékelési folyamat támogatója lehet (Falus–Kimmel 2009). A tanulói portfólió szerepe rendkívül fontos a kommunikációs nevelésben, ugyanis a készítése során számos tanulási-tanítási cél megvalósulhat (1. ábra).

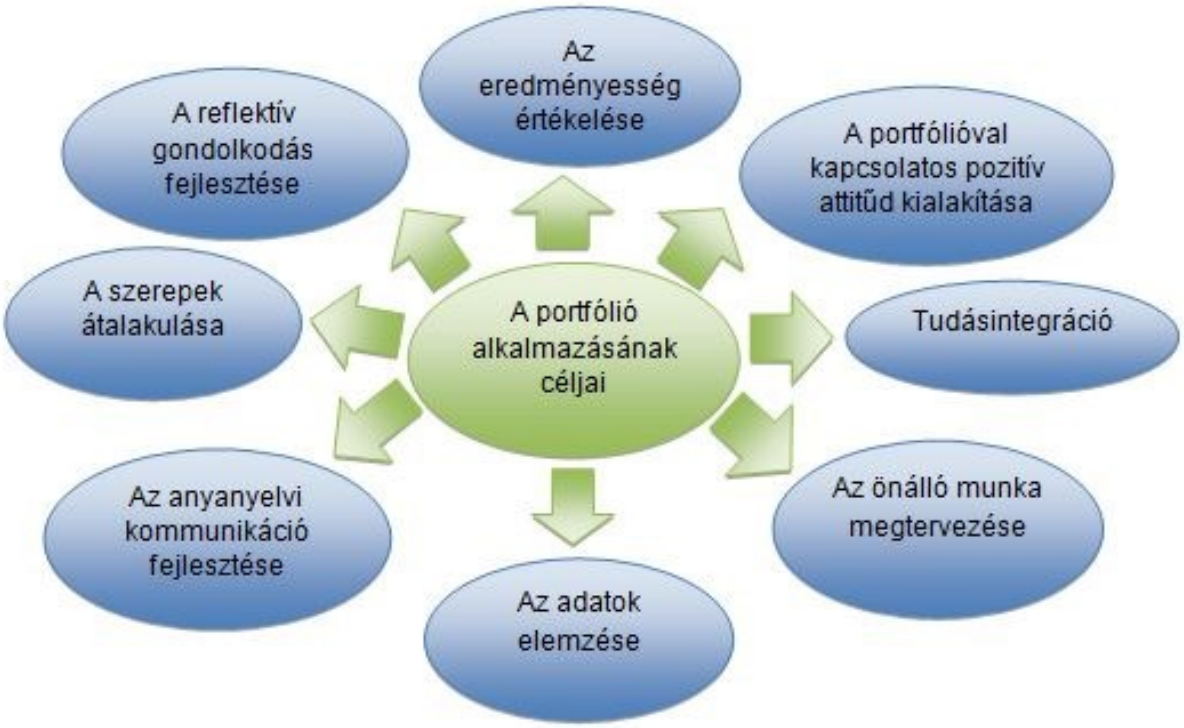

1. ábra
A tanulói portfólió alkalmazásának a céljai

A dokumentumdossziéba kerülő anyagok rendszerezésével a diák képessé válik arra, hogy az órán elhangzottak és a különböző források által szintetizált tudását egy saját produktum létrehozásával integrálja. A tanulónak a portfólió összeállítása során a pedagógus segítségével meg kell terveznie a munkáját, és az adott határidőre teljesítenie kell a szükséges feladatot. A portfólióba kerülő anyagokat, adatokat a diákok elemzik, ezzel is fejlődik az értelmezőképességük. Emellett felkészülhetnek a későbbiekben például a felsőoktatásban elvárt feladatokra is: beadandó dolgozatok írása, kisebb kísérletek, esettanulmányok elvégzése stb. A portfólióban lévő fogalmazások (például jellemzések, reflexiók) megírása által a tanulók írásbeli kommunikációja is hatékonyan fejleszthető. Ugyanakkor, ha a tanár lehetőséget biztosít a szóbeli megnyilvánulásokra, a tanulók kommunikációja is fejlődhet. Erre jó alkalom lehet akár a portfólió írása közben felmerülő problémák megbeszélése, akár a portfólió leadását követő értékelés. Ilyen például a diagnosztikus portfólió, amelynek középpontjában egy probléma vagy nehézség és annak megoldása áll. A dokumentumdosszié alkalmazása és a diákok munkáját segítő tevékenység során a tanár átalakuló szerepe (a tudás birtokosából a tanulás segítője) kiteljesedhet (Falus–Kimmel 2009). Így sokkal demokratikusabb légkör alakulhat ki a tanórákon. A portfólióba kerülő szövegproduktumok és az összeállításra vonatkozó (írásbeli és szóbeli) reflexiók által a tanulók reflektív gondolkodása fejlődhet. Ezzel összefüggésben a portfólió elkészülését követően hatékony lehet, ha a tanulók és ezt követően a tanár értékelik a portfóliót. Ennek során a portfólió összeállítását megelőző tanári és tanulói célok megvalósulását egyaránt értékelni kell. Ekkor felszínre kerülhetnek az egyes problémák vagy a rejtett erősségek, gyengeségek is. A portfólió fontos célja lehet továbbá az, hogy a diákokban pozitív attitűdöt alakítson ki az önálló munkára és az anyagok összeállítására vonatkozóan. A kreatív szempontok alapján összeállított portfólió élményszerűvé teheti a tanulási folyamatot.

A tanulói portfólió alkalmazásával kapcsolatos pedagógusi teendők

Ahhoz, hogy a portfólió hatékonyan segítse a tanulási-tanítási munkát, a pedagógusnak tudatosan elő kell készítenie annak alkalmazását. Falus Iván és Kimmel Magdolna (2009) öt pontban összegzi tanári szemszögből a portfólió készítésének szakaszait:

- A célok kitűzése: *Milyen céllal alkalmazom? Kik olvassák majd?*
- A tervezés: *Milyen dokumentumokat használhatnak fel a diákok? Bevonom-e a diákokat a portfólió előkészítésének szakaszába? Hogyan fogom a további szakaszokat végigvinni?*
- Az előkészítés: *Hogyan, milyen módon vezetem be a portfólió fogalmát az osztályban? Hogyan vezetem rá a tanulókat az elkészítés folyamatára?*
- A visszajelzés: *Ki ad visszajelzést az elkészült munkákra? Milyen szempontok szerint történik a visszajelzés? Hányszor jelzek vissza?*
- Az értékelés: *Szummatív vagy formatív módon történik az értékelés? Milyen szempontok szerint értékelem az elkészült munkákat?*

Érdemes átgondolni azt, hogy a portfóliót a tanulás melyik szakaszában lehet a leghatékonyabban alkalmazni. Végig kell gondolni azt is, hogy melyik témakör vagy milyen fejlesztési terület lehet a legalkalmasabb arra, hogy a tanulók elkészítsék a dokumentumdossziét. A pedagógusnak ismertetnie kell az elkészítésére vonatkozó legfőbb információkat. Ennek részletessége az életkornak és a csoportnak a portfólióról mint a tudás és a fejlődés szintetizálásának eszközéről való tudása függvényében változhat. Így például, hogy mi a célja a portfólió összeállításának, milyen határidőre kéri a tanár az elkészült munkákat, milyen tartalmi, formai jegyeket vár el tőlük. Azoknak a csoportoknak, akik nem ismerik, meg kell tanítani a portfólió fogalmát is. A pedagógusnak az előkészítés folyamatában végig kell gondolnia azt is, hogy lehetővé teszi-e a tanulók számára azt, hogy beleszóljanak a bekerülő anyagok jellegébe, mennyiségébe. Ezzel a gesztussal sokkal demokratikusabb légkör alakulhat ki, és vélhetően a tanulók szívesebben fogják elkészíteni azokat a részeket, amelyekbe ők is beleszólhatnak. A diákok a portfólió készítésének során – főként, ha az addig ismeretlen volt számukra – igénylik a segítséget. Ha a portfólió célja, hogy a diák fogalmazási képességének a fejlődéséről adjon képet, akkor a dossziéba válogathatók olyan elemek, amelyek

a pedagógusnak az átdolgozásra vonatkozó javaslatait, a tanulók által készített szövegváltozatokat (a folyamatalapú fogalmazástanítás során) és a tanár-diák konzultációkon elhangzottakat tartalmazzák. A pedagógusnak biztosítania kell a tanulók számára az elérhetőséget. A tanórán a portfólió elkészítésének félidejében érdemes időt szakítani arra, hogy a felmerülő kérdéseket, problémákat megvitassák. Sőt hatékony lehet, ha ekkor a tanár megkéri a diákokat, hogy hozzanak el magukkal a tanórára egy már elkészült produktumot. Mindezekkel biztosítható, hogy a tanulók sikerként éljék meg ezt a folyamatot.

Az elkészült portfóliók értékelése és a diákoknak adott visszajelzések a pedagógus számára igen nagy kihívást jelentenek. Az értékelés – a csoport és a portfólió típusának függvényében – többféleképpen történhet. Az egyik lehetőség az egyén önmagához mért fejlődésének értékelése, de alkalmazható az azonos skála is. A diákok egymást is értékelhetik, ha lehetőséget kapnak arra, hogy megnézzék egymás portfólióit (például tantárgyközpontú portfólió elkészítésekor). Az értékelési szempontokat célszerű már a feladat megbeszélésekor világossá tenni a tanulók számára, így ennek tudatában készíthetik el a munkákat.

Falus Iván és Kimmel Magdolna (2009) a portfólió értékelési szempontjait a következőkben állapították meg: a közönség igényeinek való megfelelés, hitelesség, világosság, a bizonyítékok minősége, gondolatmélység, reflexió és önértékelés, egység, változatosság, forma, teljesség. A tanári visszajelzés a portfólió esetében akkor a leghatékonyabb, ha minden diák egyénenként megkapja írásban (és később szóban is). Az értékelésnek érdemes megneveznie azokat a fő pozitívumokat, amelyekben a diák kiemelkedően jól teljesített, és utalnia kell azokra a területekre, amelyek fejlesztendők.

A tanulói portfólió alkalmazása az antikvitás témakörében a 9. osztályban

A tanulmány további része egy tantárgyközpontú portfóliót mutat be, amelyet az Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium és Kollégium 9. c osztályában készítettek a diákok az antikvitás témakörében. A diákok hozzájárulásával a kész produktumokat is bemutatom. A tanulóknak előzetesen kiosztott szempontrendszert a 2. ábra mutatja.

Tanulói portfólió

Cél: A görög eposzok (Iliász és Odüsszeia) és a korszak művészettörténeti vonatkozásainak megismerése, bemutatása, összegyűjtése.

Feladat: Tervezd meg az anyaggyűjtést, és készítsd el a dokumentumokat a megadott tematika alapján! Rendezd össze az anyagot egy mappába vagy dossziéba, és törekedj az esztétikus megjelenésre! Készíts tartalomjegyzéket az elejére és bibliográfiát a végére!

A portfólióra kapott jegy egyenértékű egy témazáróra adható jegy értékével. A portfólió megírásának idejére házi feladat irodalomból nem várható.

Tematika:

1. **Ismertetés:** egy-egy történet ismertetése az Iliászból és az Odüsszeiából (pontos hivatkozás az eredeti könyvre, terjedelem: minimum 1-1 oldal).
2. **Jellemrajz vagy jellemtérkép:** egy szabadon választott eposzi alak jellemzése (terjedelem: minimum 1,5 oldal).
3. **Gyűjtőmunka:** a történethez vagy a szöveghez valamilyen módon kapcsolódó képzőművészeti alkotások ismertetése az alkotó, a cím, a keletkezés és a technika ismertetésével (pl. internetről letöltött kép, fotó, képeslap stb., minimum 5 alkotás). Alkotásonként ismertetni kell az ábrázolt történetet.
4. **Fogalmazás:** Odüsszeusz utazásai 2020-ban címmel (terjedelem: minimum 1,5 oldal).
5. **Egyéb:** anyagok, amelyek az antikvitás irodalmához kapcsolhatók (pl. versek, dalok, filmek, saját képregény, egyéb kortárs művek megjelenítése, amelyekben megjelenik Odüsszeusz vagy Akhilleusz alakja).
6. **Záró esszé (reflexió):** Indokold a választásodat, miért azt a történetet és miért azt az eposzi alakot választottad! Mutasd be a gyűjtőmunkád folyamatát, az elrendezés módját!

Értékelési szempontok:

1. **Hitelesség:** a dokumentumok dátummal, forrásokkal szerepelnek (minimum 7 forrás, amely internetes is lehet).
2. **Egység és forma:** a portfólió egységes, esztétikus, rendezett és jól szerkesztett, nincsenek benne helyesírási hibák.
3. **Tartalom, szerkesztés:** gondolati gazdagság, a fogalmazások átgondoltak, jól megszerkesztettek.
4. **Reflexió és önértékelés:** világos, egyértelmű az indoklás és a gyűjtőmunka ismertetése.
5. **Kreativitás:** kreatív a kivitelezés, a portfólióban lévő anyagok változatosak.

Konzultációs időpont: 2015. október 20.

Kérem, hogy ezen a napon mindenkinek hozzon magával legalább egy elkészített fogalmazást az órára. Az óra első 15 percében lehetőség van az anyaggyűjtés közben felmerülő kérdések megbeszélésére.

Elkészítési határidő: 2015. november 2.

Végső határidő: 2015. november 3.

2. ábra
A tanulók számára kiosztott segédlet az antikvitás témakörében
(A képre kattintva a segédlet nagy méretben is megtekinthető)

A portfólió rejtett célja az volt, hogy ezt a kevésbé kedvelt témakört, a szummatív értékelést háttérbe szorítva, a portfólió élményszerű tanítási-tanulási folyamatával közelebb hozza a diákokhoz. A kiosztmányon elsőként az elkészítési határidő, majd a portfólió pontos céljának a meghatározása szerepel. Ezt követi a feladat meghatározása, amely formai jegyként jelöli meg a tartalomjegyzék és a bibliográfia megjelenítését. A bibliográfia fogalma és jellemzői a tanórán korábban már elhangzottak, így a diákok alkalmazni tudták az ehhez kapcsolódó ismereteiket. Ez a pontos forráshasználatot is előkészítette, amely a későbbi tanulmányaik során igen fontos lehet (3. ábra).

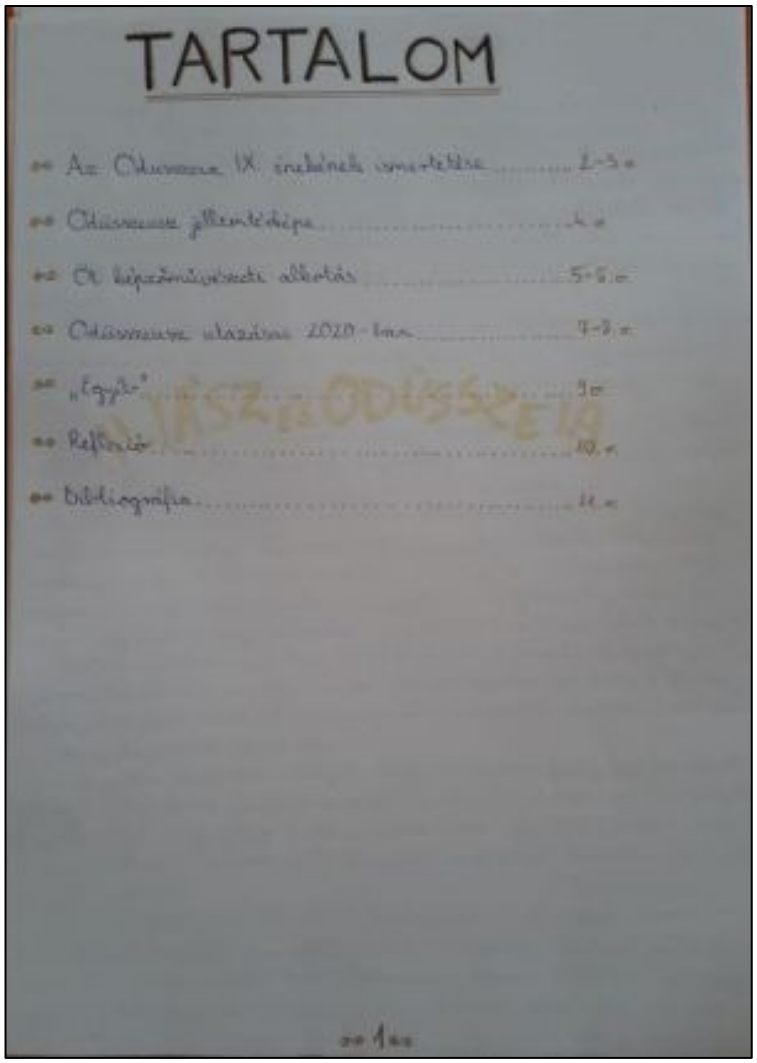

3. ábra
A tanulói portfólió borítója és tartalomjegyzéke
Készítette: Mucsi Flóra 9. c osztályos tanuló

A portfólió öt elemet tartalmazott, és minden elem leírásánál megtalálhatók voltak a pontos terjedelmi kritériumok. Tanórai keretek között nem mindig van lehetőség arra, hogy az egész Iliászt és Odüsszeiát elolvassák a diákok. Ezért az első egységben szereplő ismertetés célja az volt, hogy egy hosszabb történetet olvassanak el és mutassanak be az eredeti művekre hivatkozva.

A második egység egy jellemrajz vagy jellemtérkép volt, amelyeknek a fogalmát a portfólió elemeihez kapcsolódóan ismerték meg a tanulók. Külön szempont volt, hogy ne csak felsorolásszerű legyen ez a rész, hanem konkrét példákkal támasszák alá az állításaikat. Ennek érdekében a művek tanórai feldolgozása során előkerültek azok a tulajdonságok, amelyek jellemezhetik a hősöket. Ez készítette elő a portfólió második részének a sikeres megvalósítását. A diákok nagyon kreatív megoldásokkal készítették el a jellemtérképeket: volt, aki különböző szimbólumokkal és színekkel érzékeltette a tulajdonságok összefüggőségét. Különlegesek voltak azok a megoldások is, amelyek nem egy főhősnek, hanem egy mellékszereplőnek (például Thetisz) a jellemét mutatták be (4–5. ábra).

4. ábra
Odüsszeusz jellemtérképe
Készítette: Kaknics Zita 9. c osztályos tanuló

5. ábra
Thetisz jellemtérképe
Készítette: Bőti Dalma 9. c osztályos tanuló

A harmadik egységben a gyűjtőmunka célja az volt, hogy maguk a diákok találják meg azokat a képzőművészeti alkotásokat, amelyek a művekhez kapcsolódnak. A felsorolás elkerülése érdekében a feladat része volt az alkotó, a cím, a keletkezés és az elkészítési technika, valamint a történet rövid ismertetése. Volt olyan tanuló, aki a reflexiójában leírta, hogy nehézséget okozott számára ez

a kérdés, így hatékonyabb lehet, ha a pedagógus két-három forrást tanácsol a gyűjtőmunkához. A tanulók nagyon változatos módon készítették el ezt a feladatot (6–7. ábra).

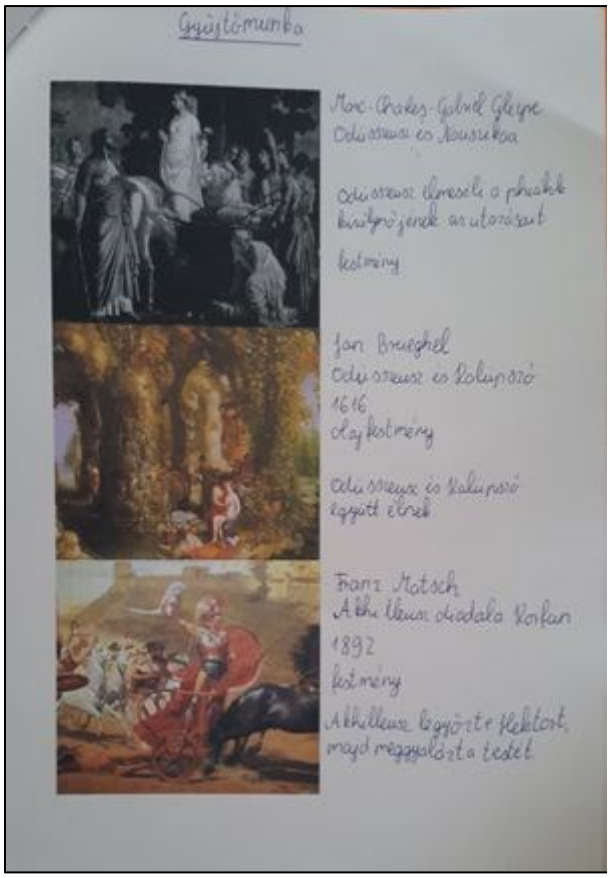

6. ábra
Gyűjtőmunka a tanulói portfóliókból
Készítette: Szabó Bálint 9. c osztályos tanuló

7. ábra
Gyűjtőmunka a tanulói portfóliókból
Készítette: Fónai Kende 9. c osztályos tanuló

A portfólió egyik legkreatívabb egysége volt az *Odüsszeusz utazásai 2020-ban* című fogalmazás, amely a történet továbbgondolására ösztönözte a diákokat. A formai kötetlenség miatt volt olyan tanuló, aki naplóbejegyzések szerint alkotta meg a történetet, de olyan diák is akadt, aki a fogalmazását a novella műfajában írta meg. Ez utóbbi munka irodalmi pályázatra javasolható (8. ábra).

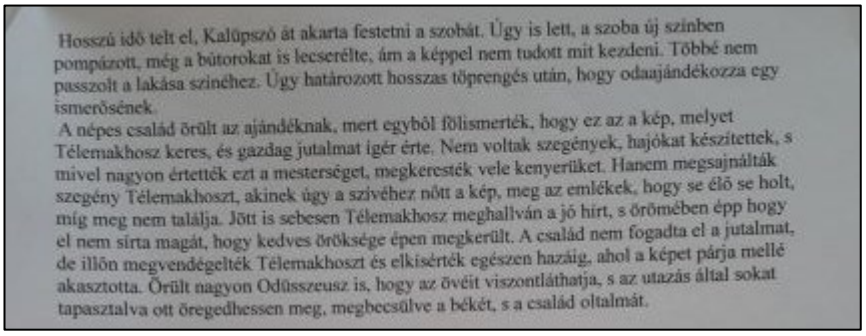

Hosszú idő telt el, Kalüpszó át akarta festetni a szobát. Úgy is lett, a szoba új színben pompázott, még a bútorokat is lecserélte, ám a képpel nem tudott mit kezdeni. Többé nem passzolt a lakása színéhez. Úgy határozott hosszas töprengés után, hogy odaajándékozza egy ismerősének.

A népes család örült az ajándéknak, mert egyből fölismerték, hogy ez az a kép, melyet Télemakhosz keres, és gazdag jutalmat ígér érte. Nem voltak szegények, hajókat készítettek, s mivel nagyon értették ezt a mesterséget, megkeresték vele kenyerüket. Hanem megsajnálták szegény Télemakhoszt, akinek úgy a szívéhez nőtt a kép, meg az emlékek, hogy se élő se holt, míg meg nem találja. Jött is sebesen Télemakhosz meghallván a jó hírt, s örömében épp hogy el nem sírta magát, hogy kedves öröksége épen megkerült. A család nem fogadta el a jutalmat, de illőn megvendégelték Télemakhoszt és elkísérték egészen házáig, ahol a képet párja mellé akasztotta. Örült nagyon Odüsszeusz is, hogy az övéit viszontláthatja, s az utazás által sokat tapasztalva ott öregedhessen meg, megbecsülve a békét, s a család oltalmát.

8. ábra
Részlet az Odüsszeusz utazásai 2020-ban *című fogalmazásból*
Készítette: Bakó Anna 9. c osztályos tanuló

Az „Egyéb” fejezet teljesen kötetlen volt, így a tanulók ebbe válogatták be a legegyedibb dolgokat. Volt, aki saját képregényt rajzolt, saját verset írt, vagy olyan videós játékot mutatott be, amelynek témája az antikvitáshoz kötődik (9–10. ábra). A portfóliónak ez a része volt a legalkalmasabb arra, hogy a rejtett tehetségek, képességek a felszínre kerüljenek.

9. ábra
Saját készítésű képregény a tanulói portfólió Egyéb *című fejezetéből*
Készítette: Bakó Anna 9. c osztályos tanuló

Akhilleusz Patroklosznak

Gyászolom a Napot, az eget.
Gyűlölöm az egész életet.
Egész életemben segítettél engem,
S én érted mit tettem?
Halálod napját megpecsételtem,
Eleted éveit elemésztettem.
De most kiállok és ígéretet teszek:
Addig nem nyugszik e veszett lélek,
Míg Hektór a halálban utol nem ér téged.

Gönczi Anna Dorottya 9. c osztályos tanuló verse az *Egyéb* című fejezetből

A záró reflexió megírásához a tanulók megismerték a fontosabb szempontokat. Lehetőségük volt megindokolni azt, hogy mit és miért válogattak be a dossziéba, valamint a gyűjtőmunka folyamatáról is írhattak. Ebben a részben feltárultak azok a nehézségek, amelyek a portfólióba illesztett anyagok és az összerendezés kapcsán felmerültek.

A munkák értékelése igen nagy nehézséget okozhat, hiszen jobb esetben a tanulók olyan sok időt és energiát fektetnek a portfóliókba, hogy a pedagógus nehezen tud objektív maradni. Ezért nagyon fontos, hogy az előzetesen megfogalmazott értékelési szempontokat szem előtt tartva a pedagógus egy saját skálát alkosson magának, amelynek segítségével eldöntheti az osztályzatot. A portfólió a fejlesztő értékelés nagyon hasznos eszköze, bizonyos esetekben érdemes rá érdemjegyet adni. A 9. osztályos portfólió értékelésében Falus és Kimmel nyomán (2009) öt kritérium jelölhető ki, amelyet a tanulók az elkészítés előtt megkapnak. Az egyes részekre 5 pont adható, az értékelést pedig százalékos formában lehet kiszámolni. Az első szempont a hitelesség: a portfólióban elhelyezett anyagok forrásokkal szerepelnek-e, és felhasználták-e a diákok a minimum hét forrást. A második szempont az egység és a forma, amelyben a portfólió egységességére, jól szerkesztettségére lehetett pontot kapni, valamint a helyesírásra. A harmadik és a negyedik értékelési egység a gondolati gazdagság és a szövegek megszerkesztettsége, valamint a reflexió és az önértékelés, amelyek főképpen a fogalmazásokra és a reflexiókra vonatkoztak. Az ötödik szempont a portfólió kreatív kivitelezése, a portfólióban lévő anyagok változatossága. Ez az egység az, amely szerint a leginkább elkülöníthetők voltak a munkák.

Összegzés

A tanulmány ismertette a fejlesztő értékelés szerepét a tanulási-tanítási folyamatban, valamint a portfólió fogalmának és a kommunikációs nevelésben való alkalmazásának a céljait, előnyeit. Ezt követően korábbi munkák és tapasztalatok alapján összefoglalta azokat a pedagógusi teendőket, amelyekre érdemes tekintettel lenni, ha a diákok tanulói portfóliót készítenek. Továbbá egy konkrét példán keresztül bemutattam, hogy a kilencedik osztályban az antikvitás témakörében milyen elemek mentén lehet sikeres és élményszerű a tantárgyközpontú portfólió használata.

A módszer alkalmazásának az eredményességére a diákok visszajelzéseiből is következtethetünk. Zárlatként néhány tanulói vélemény következik a 9. osztályos portfólió elkészítéséről:
„*További jó tanítást, sok sikert a későbbiekben. (És a portfólió ötlete elég király volt ☺)*"
„*Én élveztem a közös munkát, nagyon kreatív volt a tanárnő a sokszínű feladatokkal és ezzel a portfólióval is. Bár az elején kicsit mérges voltam, amiért egy ilyen nagy munkát kellett csinálnom, de végülis kifizetődött ☺.*"
„*Nagyon tetszett, hogy mindenki külön értékelést kapott, amin látszott, hogy tényleg minden művet alaposan megtekintett.*"

Irodalom

Barton James – Collins Angelo 1993. Portfolios in Teacher Education. In: J*ournal of Teacher Education* 200–210.

Brassói Sándor – Hunya Márta – Vass Vilmos 2005. A fejlesztő értékelés: az iskolai tanulás minőségének javítása. *Új Pedagógiai Szemle* 7–8: 4–17. http://epa.oszk.hu/00000/00035/00094/2005-07-ta-Tobbek-Fejleszto.html (2016. március 10.)

Falus Iván – Kimmel Magdolna 2009. *A portfólió*. Gondolat Kiadó. Budapest.

Heuer, Loretta 2000. *The Homeschooler's Guide ti portfolios and Transcrpits.* IDG books Worldwide. Arco. Foster City. http://www.amazon.com/Homeschoolers-Guide-Portfolios-TranscriptsLoretta/dp/0028637380#reader_0028637380 (2016. március 20.)

Kalmikova, D. K. 2002. Portfolio kak szredsztvo szamoorganyizacii i szamorazvityija licsnosztyi. *Obrazovanyije v szovremennoj skole* 5: 23–25.

(1) Halász Gábor 2005. *A fejlesztő értékelés a gyakorlatban*. http://ofi.hu/tudastar/fejleszto-ertekeles/4-fejezet-fejleszto (2015. május 21.)

(2) 15/2006. (IV. 3.) OM-rendelet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről. www.nefmi.gov.hu/download.php?docID=1029 (2015. május 21.)

(3) Hollósi Hajnalka – Szabó Antal 2009. *Tanári portfólió.* http://www.nyf.hu/bgytk/sites/www.nyf.hu.bgytk/files/docs/06_tanari_portfolio.pdf (2016. május 18.)

(4) Barett, C. Helen 2002. *Pedagogical Issues in Electronic Portfolio Implementation*. http://electronicportfolios.com/EPpedissues.pdf (2015. május 21.)

Asztalos, Anikó
The role of the student portfolio in communication education

Based on previous literature, this study introduces the concept of student portfolio used as a device of formative assessment and the development process. It discusses the importance of communication education and it interprets student portfolio as an effective device of communication education. It provides an analysis of the most important pedagogical tasks that need to be taken into account when using a student portfolio. The study also introduces successfully used subject-focused student portfolio. It provides details about the criteria, methodological characteristics, and evaluation system of the preparation of the document collection. Some elements of the portfolio are illustrated with photos from works that had been prepared by pupils from grade 9 at the Apaczai Csere Janos Secondary Grammar School in the topic of 'antiquity'. Finally, the success of the experiment is justified by quotations from students.

Kulcsszók: portfólió, fejlesztés, értékelés, kommunikáció

Keywords: portfolio, development, evaluation, communication

Az írás szerzője

Asztalos Anikó
szakmai asszisztens, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Budapest
aniko880916[kukac]gmail.com